

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto

Jarkko Kivistö

Muistio

28.5.2026
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

SP/2026/279

Julkinen

1 (3)

Suomen Pankin asiantuntijalausunto asiaan VNS 5/2026 vp Valtioneuvoston selonteko liiallisen alijäämän korjaamisesta

1 Suomi asetettiin liiallisen alijäämän menettelyyn

Valtioneuvosto on antanut finanssipoliittisen lain (1440/2025) edellyttämän selonteon (VNS 5/2026 vp), koska EU:n neuvosto asetti Suomen liiallisen alijäämän menettelyyn tammikuussa 2026. Menettely käynnistettiin, koska julkisyhteisöjen alijäämä ylitti selvästi 3 prosentin viitearvon vuosina 2024–2025. Määräaika liiallisen alijäämän korjaamiselle on vuosi 2028. Tätä varten neuvosto asetti Suomelle korjaavan nettomenopolun. Samalla Suomea koskee vuoden 2028 loppuun voimassa oleva kansallinen poikkeuslauseke puolustusmenojen lisäämistä varten.

Tämän hetken ennusteiden perusteella liiallisen alijäämän korjaaminen vuoden 2028 loppuun mennessä ei näytä todennäköiseltä, koska puolustusmenojen lisääminen kasvattaa alijäämää etenkin vuodesta 2026 lähtien. EDP-menettelyn pidentäminen vuodella kerrallaan on mahdollista, jos korjaavaa nettomenopolkua noudatetaan. Valtiovarainministeriön arvion mukaan on riski, että nettomenopolulta poiketaan vuonna 2027. Poikkeama kasvaisi vielä vuonna 2028, jolloin nettomenopolulla pysyminen edellyttäisi noin 2,7 mrd. euron sopeutusta.

2 Tulokselliset toimet

Valtioneuvoston selonteossa arvioidaan, että menosopeutustoimet vuosina 2026–2028 kumuloituvat noin 0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen (selonteon taulukko 2). Selonteon taulukossa tarkastellaan kuitenkin ilmeisesti pelkästään menoja sopeuttavia toimia. Kuitenkin koska oleellista on julkisen talouden tasapaino ja nettomenojen kasvuvauhti, pitäisi tarkastella myös menoja lisääviä toimia sekä verotusta kiristävien ja keventävien toimien nettovaikutusta. Lisäksi julkisyhteisöjen tasapainoon ja nettomenoindikaattoriin vaikuttavat myös määräaikaisen investointiohjelman toimet, jotka ulottuvat osin myös vuoden 2027 jälkeiseen aikaan. Tältä osin selonteko voisi olla läpinäkyvämpi.

Julkisen talouden suunnitelmassa (JTS) vuosille 2027–2030 (taulukko 33) on tarkasteltu vaalikaudella päätettyjen toimien vaikutusta koko julkiseen talouteen. JTS:n perusteella päätösperäisten toimien¹ kumulatiivinen vaikutus koko julkiseen talouteen on suurimmillaan 1,1 % suhteessa BKT:hen vuonna 2026, josta se pienenee 0,9 prosenttiin vuonna 2027. Puolustusmenojen kasvu vuosina 2029–2030 pienentää tuloja ja menoja koskevien päätösten kumulatiivista vaikutusta enää vain 0,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

¹ Toimet sisältävät myös päätökset sosiaaliturvamaksujen alennuksista ja korotuksista.

Kun EDP-menettelyn käynnistämisen jälkeen kevään 2026 kehysriihen yhteydessä tehtyjen tuloja ja menoja koskevien päätösten nettovaikutus jää noin 0,05 prosenttiin suhteessa BKT:hen (vuoden 2027 tasolla), komission kesäkuussa tekemä ensimmäinen arvio tuloksellisista toimista nojaa pääosin hallituksen aiemmin tekemiin päätöksiin. Aiemman käytännön perusteella tällainen tulkinta on mahdollinen.

Hankalampaa on perustella keventävää finanssipolitiikkaa vuonna 2027. Valtioneuvosto arvioi, että komissio ottaisi kokonaisarviossaan huomioon Lähi-idän kriisin seurauksena muuttuneen taloustilanteen ja korkeamman inflaation. Lähi-idän tilanne ei välttämättä vaikuta enää vuoden 2027 talouskasvuun, ja jos kriisi ei pitkity, sen vaikutus inflaatioon voi jäädä Suomessa vähäiseksi. Lisäksi finanssipolitiikkaa keventävät toimet perustuvat kriisiä edeltävän ajan päätöksiin. Energiahintojen nousua kompensoivat toimet ovat syystäkin jääneet hyvin maltillisiksi Suomessa.

3 Tulokselliset toimet edellyttävät sekä tulo- että menosopeutusta yli ajan

Talouden kehitys on muutaman viime vuoden aikana ollut odotettua heikompaa. Hallitus on kuitenkin toteuttanut hallitusohjelmassa suunniteltuja sopeutustoimia ja tehnyt vielä täydentäviä toimia kautensa aikana. Toimien painopiste on ollut menopuolella, ja kokonaisveroaste jopa hieman laskee vaalikauden aikana. Menosopeutuksen vastapainona on toteutettu määräaikaista investointiohjelmaa², jonka vaikutus tosin ulottuu seuraavallekin vaalikaudelle. Sopeutuksen pääpaino kohdistui vuodelle 2025, jolloin finanssipolitiikka kiristyi selvästi ja talouskasvu jäi hyvin heikoksi.

Vuosina 2026–2027 finanssipolitiikka kevenee. Vaikka vuoden 2026 alkupuolella Suomen talous on selvästi elpynyt, kuluvan vuoden talouskasvuun liittyy vielä merkittävää epävarmuutta Iranin konfliktin seurausten vuoksi. Koska julkisen talouden sopeuttamista pitää kuitenkin jatkaa, vuonna 2027, jolloin talouskasvun ennustetaan vahvistuvan, olisi syytä harjoittaa selvästi kireämpää, sopeuttavaa finanssipolitiikkaa. Ylipäänsä johdonmukainen, mutta vähittäinen sopeutus olisi suositeltava strategia, kun sopeutustarve on suuri. Julkisen talouden sopeutus haittaa vähemmän taloutta silloin kun talous kasvaa nopeammin, mutta käytännössä finanssipolitiikan ajoittaminen suhdannetilanteeseen sopivaksi on vaikeaa.

Vuoden 2027 osalta olisi tärkeää pyrkiä noudattamaan korjaavaa nettomenopolkua puolustusmenopoikkeus huomioiden, jotta seuraavina vuosina ei jouduta tekemään liian suurta sopeutusta kerralla. Tasainen ja määrätietoinen sopeutus on talouskasvunkin näkökulmasta parempi kuin äkillinen suuri sopeutus. IMF:n

² Investointiohjelman menot kasvattavat kansantalouden tilinpidon mukaista alijäämää riippumatta siitä, rahoitetaanko ne omaisuuden myyntituloilla vai muilla tavoin. Menot vaikuttavat myös nettomenojen kasvuvauhin laskentaan.

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto

Jarkko Kivistö

Muistio

28.5.2026
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

SP/2026/279

Julkinen

3 (3)

suositus³ Suomelle lokakuussa 2025 oli vakauttaa julkista taloutta 0,5 % suhteessa BKT:hen vuosittain, kunnes julkinen talous on tasapainossa ja velkasuhde alkaa pienentyä.

Tarvittava lisäsopeutus vuonna 2027 olisi noin 0,2 % suhteessa BKT:hen eli noin 600 milj. euroa. Yhteisöveron alennus tekee runsaan 800 milj. euron loven verotuloihin staattisesti arvioituna vuonna 2027.

Jakelu

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta

³ IMF:n lausunto Suomen taloudesta 10.11.2025